

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII

AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ

HOTĂRÂREA NR. 443 Din 20.05.2020

Dosar nr.: 292/2020 conexasat cu 295/2020, 293/2020, 296/2020, 307/2020
Petiția nr.: 2478/30.04.2020 conexasată cu 2510/04.04.2020, 2498/30.04.2020,
2520/04.05.2020, 2559/05.04.2020

Petenți: Asociația pentru Protecția Drepturilor Minoritare . . . , Partidul Social Democrat, . Ion.

Reclamat: . . .

Obiect: declarații cu caracter discriminatoriu la adresa etnicilor maghiari

I. Numele, domiciliul sau reședința părților

Numele, domiciliul, reședința sau sediul petenților

1. Asociația pentru Protecția Drepturilor Minoritare ..

2. ..

3. Partidul Social Democrat cu sediul ..

4. ..

Numele, domiciliul, reședința sau sediul părții reclamate

5. ..

II. Obiectul sesizării și descrierea presupusei fapte de discriminare

6. În data de 29.04.2020, înaintea ședinței de lucru, partea reclamată a făcut o declarație de presă prin care a criticat adoptarea unui proiect care prevedea autonomia Ținutului Secuiesc, în accepțiunea petenților, într-o manieră discriminatorie, în conținutul declarațiilor existând afirmații discriminatorii la adresa etnicilor maghiari din România.

III. Citarea părților

7. În temeiul art. 20 alin(4) din O.G. nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a îndeplinit procedura legală de citare a părților.

8. Prin adresa nr.2676/11.05.2020 au fost citați petenții, iar prin adresa nr. 2665/08.05.2020 a fost citată partea reclamată, pentru termenul stabilit de Consiliu, în data de 18.05.2020, ora 10:00.

9. Partea reclamată a depus puncte de vedere.

10. Procedură legal îndeplinită.

IV. Susținerile părților

Susținerile petenților

11. În data de 29.04.2020, partea reclamată a avut o ședință de lucru. Înaintea acestei ședințe, partea reclamată a făcut o declarație de presă, criticând adoptarea tacită de către Camera Deputaților a unui proiect de lege care avea ca obiect reglementarea

autonomiei Ținutului Secuiesc. Potrivit petențiilor, președintele statului, prin declarația de presă mai sus amintită, a avut un discurs de ură împotriva cetățenilor români aparținând minorității maghiare.

12. Partea reclamată a avut următoarea declarație de presă:

„Jó napot kívánok, PSD! (Vă doresc o zi bună, PSD). Este incredibil, dragi români, ce se întâmplă în Parlamentul României. PSD a ajutat UDMR să treacă prin Camera Deputaților o lege prin care dă autonomie largă Ținutului Secuiesc. Este incredibil unde s-a ajuns cu acest PSD! Este incredibil ce înțelegeri se fac în Parlamentul României! În timp ce noi, eu, guvernul, celelalte autorități ne luptăm pentru viețile românilor, ne luptăm ca să scăpăm de această pandemie, PSD, marele PSD, se luptă în birourile secrete din Parlament, ca sa dea Ardealul Ungurilor.

Jó napot, Ciolacu! (Bună ziua, Ciolacu) Oare ce v-a promis liderul de la Budapesta, Viktor Orban, în schimbul acestei înțelegeri? Vedeți, dragi români, asta înseamnă o majoritate toxică, majoritatea toxică pesedistă. De aceea, dragii mei, se înțelege acum poate mai bine de ce am vrut alegeri anticipate. Eu nu mai vreau ca problemele importante ale națiunii să fie hotărâte de PSD. Eu nu mai vreau ca această majoritate toxică pesedistă să hotărască împotriva României și împotriva românilor. Este inadmisibil așa ceva și, până când sunt eu Președintele României, o astfel de lege nu va exista. Vă mulțumesc!”

Sușinerile părții reclamate

13. Prin adresa nr. 2859/18.05.2020, reclamatul invocă aspecte procedurale arătând astfel că, potrivit art. 1 din Legea 47/1994 privind serviciile din subordinea Președintelui României, „(1) Pentru exercitarea de către Președintele României a prerogativelor care îi sunt stabilite prin Constituția României și alte legi se organizează și funcționează Administrația Prezidențială, instituție publică cu personalitate juridică, cu sediul în Municipiul București, Palatul Cotroceni. (2) În sensul prezentei legi, prin Administrația prezidențială se înțelege serviciile publice aflate la dispoziția Președintelui României, pentru îndeplinirea atribuțiilor sale.”

14. De asemenea, reclamatul invocă chestiuni prealabile legate de componența Colegiului director al C.N.C.D., arătând faptul că unul dintre membrii Colegiului, respectiv dna. ..., face parte din organele de conducere ale organizației petente, Partidul Social Democrat. În consecință, reclamatul arată, că pentru asigurarea unei judecăți obiective, se impune abținerea/retragerea doamnei Maria Lazăr de la soluționarea cauzelor.

15. Pe cale de excepție, reclamatul invocă excepția lipsei calității procesuale active a petentului ..., susținând că acesta nu face dovada interesului legitim în cauză sau a faptului că se regăsește în vreuna dintre categoriile enunțate în prevederile art. 7 și 8 din OG nr. 137/200, republicată. Petentul a depus o petiție pentru o presupusă faptă de discriminare în numele/pentru o altă persoană, fără a avea vreun temei în acest sens.

16. Totodată, reclamatul invocă excepția *inadmisibilității*. Astfel, în conformitate cu art. 84 alin. (2) din Constituție, pe durata mandatului prezidențial, „Președintele României se bucură de imunitate”.

17. Imunitatea este consecința unui imperativ al statutului constituțional și de aceea norma are caracter imperativ și de ordine publică. Imunitatea prezidențială, cât și cea parlamentară, este direct și indisolubil legată de mandatul pe care îl exercită Președintele României, și cuprinde un ansamblul de dispoziții legale care asigură un regim juridic derogatoriu de la dreptul comun, în raporturile cu justiția, tocmai pentru a

se asigura garanția independenței. Aceasta asigură protejarea Președintelui României împotriva acțiunilor judiciare și stoparea unor șicane sau alte asemenea acțiuni de natură a știrbi autoritatea celei mai înalte autorități în stat.

18. Literatura de specialitate conține numeroase referiri la instituția imunității prezidențiale. Astfel, *imunitatea Președintelui nu înseamnă numai că acesta nu răspunde pentru opiniile politice exprimate în exercitarea mandatului său, respectiv de la data depunerii jurământului, potrivit art. 83 din Constituție, dar presupune că este apărat de răspundere, pe durata mandatului și după încetarea acestuia, pentru faptele penale, contravenționale sau generatoare de prejudicii săvârșite în legătura cu prerogativele funcției.*

19. Prerogativele constituționale, ca și legitimitatea democratică pe care i-o conferă alegerea lui de către electoratul întregii țări îi impun Președintelui României să aibă un rol activ, prezența sa în viața politică neputând fi rezumată la un exercițiu simbolic și protocolar.

20. De asemenea, Curtea Constituțională a statuat că: „(...)în timpul mandatului, Președintele României are posibilitatea exprimării, în continuare, „a opiniilor politice, a angajamentelor și a scopurilor prezentate în programul său electoral ori să militeze și să acționeze pentru realizarea acestora, cu respectarea prerogativelor constituționale”.

21. Utilizarea formulărilor deduse soluționării de către domnul Klaus Werner, cu ocazia susținerii unor discursuri, în calitate de șef al statului și garant al Constituției României, nu poate fi reținută ca fiind discriminatorie, întrucât aceasta nu a avut și nu poate să aibă ca scop restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice.

22. Scopul urmărit de către Președintele României este informarea cetățenilor cu privire la un subiect de interes național, respectiv integritatea teritorială a României: „În timp ce noi, eu, Guvernul, celelalte autorități ne luptăm pentru viețile românilor, ne luptăm ca să scăpăm de această pandemie, PSD, marele PSD, se luptă în birourile secrete din Parlament să dea Ardealul unurilor.”

23. Potrivit art. 3 alin. (1) din Constituția României, republicată, „Teritoriul României este inalienabil”. Președintele României, în calitate de garant al suveranității și unității statului, a susținut această declarație în condițiile în care o Cameră a Parlamentului a adoptat (la acel moment) un proiect de lege precum Autonomia Ținutului Secuiesc, inițiativă care vine în contradicție cu dispozițiile Legii fundamentale.

24. Reclamatul susține că rolul Președintelui României de reprezentant al statului - în cele 3 componente ale sale: teritoriu, populație și organizare statală – prevăzut la art. 80 alin. (1) din Constituție, îl obligă pe acesta să ia atitudine cu privire la orice acțiune ce ar putea reprezenta o amenințare la adresa integrității teritoriale a țării. Această obligație nu se poate confunda cu o pretinsă acțiune de discriminare, mai ales că Președintele României are prerogativele de a veghea asupra respectării Legii Fundamentale.

25. În vederea îndeplinirii prerogativelor constituționale și legale, conform art. 80 alin. (1) din *Legea Fundamentală*, „Președintele României reprezintă statul român și este garantul independenței naționale, al unității și al integrității teritoriale a țării”;

26. Proiectul de lege care a determinat intervenția publică a Președintelui României prin mesajul ce reprezintă obiectul celor 5 petiții, ar fi legiferat, în esență, constituirea și recunoașterea unei regiuni autonome, pe criterii etnice, în județele Mureș, Harghita

și Covasna, care dobânda dreptul de autoadministrare și de generare a unei legislații proprii, inclusiv în ceea ce privește limba folosită în instituțiile publice, sistemul școlar și economia zonei. În proiect, Ținutul Secuiesc ar fi condus de un Președinte și un Consiliu de Administrație, iar Regiunea ar fi avut dreptul de decizie și include adoptarea și exercitarea unei politici proprii regiunii.

27. Cât privește parcursul legislativ al acestui proiect de lege, care acorda autonomie Ținutului Secuiesc, acesta a fost adoptat tacit, fără dezbateri, de Camera Deputaților.

28. Adoptarea tacită presupune faptul că un proiect legislativ este considerat acceptat dacă legiuitorul nu s-a pronunțat în termenul constituțional stabilit.

29. Plecând de la faptul că funcția esențială a Parlamentului este funcția legislativă, scopul original urmărit cu bună-credință de legiuitorul constituant derivat a fost ca dezbaterile parlamentare, în prima Cameră sesizată, să fie realizate cu celeritate, nu să fie ignorate, pentru a interveni aprobarea tacită.

30. De asemenea, se arată că intervenția Președintelui României a urmărit să limiteze efectele care s-ar fi produs prin adoptarea acestui act normativ, întrucât lipsa de reacție a Parlamentului ar fi condus la încălcarea dispozițiilor Constituției României, republicată, care prevede la art. 1 alin. (1) că „*România este stat național, suveran și independent, unitar și indivizibil*”.

31. Statul unitar reprezintă o singură formațiune statală, este unic subiect de drept internațional, presupune o unică ordine juridică bazată pe o singură Constituție și un singur sistem de organizare prin care se exercită cele trei puteri fundamentale - legislativă, executivă și judecătorească, populația sa având o singură cetățenie. Legiuitorul constituant a stabilit că România este nu doar un stat unitar, ci și indivizibil, în sensul că el nu poate fi segmentat, nu poate face obiectul unei divizări, totale sau parțiale, cu regimuri juridice diferite.

32. Cu referire la cele invocate prin Petiția nr. 2520/04.05.2020, formulată de Partidul Social Democrat, referitoare la *președintele Iohannis a împărțit cetățenii în „români” și „pesediști”* „*Voi face campanie pentru o România așa cum și-o doresc românii, nu așa cum și-o doresc pesediștii*” (25 aprilie 2009).” – reclamantul consideră că aceste argumente nu pot fi primite pentru următoarele considerente:

33. Declarația anterioară, „*Voi face campanie pentru o România așa cum și-o doresc românii, nu așa cum și-o doresc pesediștii*” (25 aprilie 2009) a fost formulată în campania electorală. În context electoral, declarațiile domnului .. politică, întrucât este normal ca mesajele electorale să fie transmise în susținerea propriei candidaturi și împotriva contracandidaților, dar și cu respectarea libertății de exprimare în discursul politic. În campania pentru alegerile prezidențiale din anul 2019, principalul adversar politic al Partidului Național Liberal și al candidatului său a fost Partidul Social Democrat.

34. Pornind de la definiția redată la art. 2 alin. (1) din O.G. nr. 137/2000 - prin „*discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice*” – reclamantul solicită să se constate că nu se poate reține existența unei deosebiri, excluderi sau restricții față de Partidul Social Democrat, ca urmare a declarațiilor reclamate, aferente anului 2019, atât timp cât candidatul acestui

partid a obținut 3.339.922 de voturi, la alegerile prezidențiale, din anul 2019.

35. În respingerea argumentului invocat de petent, se arată că, în discursul său, după câștigarea celui de-al doilea mandat de Președinte al României, domnul .., a subliniat faptul că va fi „președintele tuturor românilor”, inclusiv al celor care nu au participat la vot sau au votat cu contracandidata sa, spunând că luptă contra PSD, nu contra alegătorilor PSD, care trebuie să facă parte din „România normală” pe care intenționa să o construiască.

36. Pe de altă parte, se arată că declarația Președintelui României din data de 29.04.2020, în integralitatea ei, se încadrează în limitele libertății de exprimare, astfel cum este consacrat acest drept în legislația internă și în convențiile internaționale privind protecția drepturilor omului, precum și în jurisprudența internă și internațională.

37. Potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului (CEDO), pentru a fi acceptată o ingerință în dreptul de exprimare, aceasta trebuie să îndeplinească următoarele condiții (cumulativ):

- să fie prevăzută de lege (care, la rândul ei, trebuie să fie previzibilă și accesibilă);
- să urmărească un scop legitim;
- să fie necesară într-o societate democratică; să fie proporțională cu scopul urmărit¹.

38. În analiza pretensei declarații discriminatorii, se observă că *prima condiție* dintre cele anterior enunțate este îndeplinită, aceasta fiind prevăzută în conținutul art. 2, alin. (1) și art. 15 din *O.G. nr. 137/2000*, însă aceasta trebuie coroborată cu art. 2 alin. (8) din același act normativ, potrivit căruia „ *Prevederile prezentei ordonanțe nu pot fi interpretate în sensul restrângerii dreptului la libera exprimare, a dreptului la opinie și a dreptului la informație.*”

39. Ambele texte normative invocate sunt previzibile și accesibile, deși protejează o valoare fundamentală într-o societate democratică și sunt noțiuni care au un caracter abstract.

40. De asemenea, se poate considera că și a *doua condiție* este îndeplinită, scopul legitim urmărit fiind reprezentat de necesitatea protecției categoriilor de persoane enumerate în textul ordonanței (în cazurile de față, s-ar putea identifica prin necesitatea protecției demnității cetățenilor români de etnie maghiară, respectiv membri/susținători PSD).

41. Deși primele două condiții sunt îndeplinite, în ceea ce urmează, probăm - fără putință de tăgadă - faptul că, în speță, interferența statului în libertatea de exprimare „*nu este necesară într-o societate democratică*”.

42. Astfel, cu referire la celelalte două condiții - ca ingerința să fie necesară într-o societate democratică și proporțională cu scopul urmărit, se arată că acestea nu sunt îndeplinite.

43. În prezenta speță, interferența statului în libertatea de exprimare nu este necesară și nu există motive „relevante și suficiente” care să o justifice, din perspectiva unei nevoi imperioase. Existența acestei nevoi a unei restricții privind libertatea de exprimare trebuie să fie stabilită într-o manieră convingătoare, autoritățile naționale având competența evaluării acestei condiții, dispunând de o margine de apreciere. Iar marginea de apreciere a statelor se stabilește conform standardelor minime ale CEDO.

¹ Corneliu Bârsan — Convenția Europeană a Drepturilor Omului, Comentariu pe articole, voi. 1, Editura C.H. Beck, București, 2005, pag. 769 - 801.

44. În aprecierea necesității ingerinței statului în limita libertății de exprimare, trebuie luate în calcul o serie de elemente, după cum urmează:

a) obiectivul urmărit de persoana reclamată: în baza dispozițiilor O.G. nr. 137/2000, legiuitorul permite sancționarea aceluși comportament caracterizat prin abuz de liberă exprimare, opinie și informare. Pentru ca acel comportament sancționabil să fie scos de sub protecția normei imperative (art. 2, alin. 8 din O.G. nr. 137/2000), ar fi trebuit ca acesta să fi fost săvârșit cu intenția lezării demnității, ceea ce nu corespunde situației de fapt din prezenta speță.

b) conținutul declarației (din data de 29.04.2020) - Nici sub acest aspect nu se evidențiază vreun element de instigare împotriva vreunei persoane sau categorii dintre cele prevăzute de O. G. nr. 137/2000 sau pe baza vreunui dintre criteriile indicate de acest act normativ (în speță, persoanele de etnie maghiară, persoanele membre sau simpatizante ale PSD). Instigarea la ură - Instigarea la discriminare presupun ca acțiunile să aibă o anumită consistență prin care să creeze un real pericol, deoarece instigarea presupune determinarea la săvârșirea unor fapte.

45. Se arată că Președintele României, domnul .., nu a urmărit să lezeze demnitatea cetățenilor români de etnie maghiară. Astfel, tocmai pentru a elimina orice înțelegere greșită a declarației ce face obiectul prezentului dosar, a adus ulterior completări.

46. Astfel, în cadrul declarației din data de 04.05.2020, Președintele României, domnul . . ., a transmis public și explicit următorul mesaj: „Eu nu am niciun fel de problemă cu persoanele de etnie maghiară. Îi cunosc pe mulți, am avut mulți colegi, am în continuare colegi, îi respect, marea majoritate sunt oameni de treabă, harnici, care își văd de ale lor. Problema pe care o am este cu politicienii (...)”

47. De asemenea, scopul declarației nu a fost nici acela de a aduce atingeri demnității membrilor sau simpatizanților PSD. Așa cum am arătat de mai multe ori, în cuprinsul prezentului punct de vedere, Președintele României este al tuturor românilor, nefăcând vreo diferențiere între aceștia și membrii sau simpatizanții PSD.

48. În concluzie, se arată că scopul mesajului Președintelui României, așa cum rezultă acesta din cele prezentate, nu a fost de a aduce atingere dreptului la demnitate a minorității maghiare din România și nici membrilor sau simpatizanților PSD. În ideea protejării dreptului la demnitate, dispozițiile art. 15 din O.G. nr. 137/2000 permit, adecvat regulii de interpretare și aplicare a acestei ordonanțe, instituită prin dispozițiile art. 2, alin. (8), declanșarea angajării răspunderii doar în raport cu acele opinii prin care se intenționează lezarea dreptului la demnitate sau crearea unei atmosfere ostile, degradante, umilitoare, în legătură cu anumite criterii.

49. Așadar, reclamatul susține că nu suntem în prezența unui pericol evident și prezent și nu este necesară limitarea libertății de exprimare în ceea ce privește declarația Președintelui României. Mesajul acurat al declarației reclamate nu reflectă intenția autorului de a ofensa și denigra pe acei cetățeni români care fac parte din minoritatea națională maghiară din România și nici pe membrii sau susținătorii PSD, ci doar pe acei politicieni care reprezintă majoritatea în Parlamentul României și care ar fi trebuit să vegheze la toate proiectele legislative depuse.

50. Prin conținutul declarației: *„Este incredibil, dragi români, ce se întâmplă în Parlamentul României. PSD a ajutat UDMR să treacă prin Camera Deputaților o lege prin care dă autonomie largă Ținutului Secuiesc. Este incredibil unde s-a ajuns cu acest PSD! Este incredibil ce înțelegeri se fac în Parlamentul României! În timp ce noi, eu, Guvernul, celelalte autorități ne luptăm pentru viețile românilor, ne luptăm ca să scăpăm de această pandemie, PSD, marele PSD, se luptă în birourile secrete din Parlament ca să dea Ardealul ungarilor”* - nu reiese că suntem în prezența unui

”pericol evident și prezent” (*clear and present danger*), existând posibilitatea de reacție publică la adresa acestei declarații, despre care amintim că a fost făcută cu scopul de a atrage atenția cu privire la o problemă de securitate națională - integritatea statului român. Contextul în care a fost făcută declarația nu a fost unul special, ci a fost o declarație pe care Președintele României a făcut-o în exercitarea prerogativelor sale constituționale și legale. Nici sub acest aspect nu se impune limitarea libertății de exprimare;

51. Din cele prezentate anterior, se poate deduce, fără dubiu, că ingerința statului în dreptul de exprimare a unui om politic, care ocupă cea mai importantă funcție în stat, nu se justifică; așadar, a treia cerință dintre cele anterior enumerate nu este îndeplinită.

52. În ceea ce privește analiza proporționalității ingerinței cu scopul urmărit, considerăm că, așa cum, în mod corect, inclusiv în practica C.N.C.D. s-a reținut, libertatea de exprimare constituie valoarea fundamentală a unei societăți democratice și plurale. Aceasta are un rol substanțial în rândul drepturilor fundamentale cuprinse în Constituție și constituie trunchiul comun pentru exercitarea drepturilor fundamentale din sfera comunicării, în care se includ: dreptul la libertatea presei, dreptul la libera exprimare, a creațiilor artistice sau cele din zona literaturii, libertatea de predare a științei și libertatea creației. De asemenea, de acest trunchi comun se leagă și libertatea conștiinței, a religiei și libertatea de întrunire. Acest grup de drepturi asigură participarea avizată a cetățeanului la procesele sociale și politice. Exprimarea liberă a opiniilor și credințelor, chiar și a celor nepopulare sau atipice, reprezintă condiția fundamentală a existenței unei societăți vii și capabile de dezvoltare.

53. În mod relevant în cauza GÜNDÜZ împotriva TURCIEI, nr. 35071/97, 4 decembrie 2003, CEDO a făcut referire la proporționalitate, reținând că: „toleranța și respectarea demnității umane constituie fundamentul democrației și societății pluraliste, prin urmare este necesar ca în societățile democratice să se sancționeze sau chiar să se prevină orice formă de expresii care diseminează, incită, promovează sau justifică ura bazată pe intoleranță, cu condiția ca orice formalitate, condiție, restricție sau amendă impusă să fie proporțională cu legitimitatea invocată”.

54. Totodată, CEDO a reliefat că „*libertatea de exprimare are o importanță specială pentru politicieni sau persoanele alese ca reprezentanții unui electorat, care trebuie să-și atragă atenția asupra preocupării lor (...)*” (Castells împotriva Spaniei, nr. 11798/85, 23 aprilie 1992, § 42; Incal împotriva Turciei, nr. 41/1997/825/1031, 9 iunie 1998, § 46)”.

55. Pe lângă aspectele prezentate, se arată și se subliniază faptul că Președintele României, în cadrul declarației susținută în data de 04.05.2020, a completat declarația din data de 29.04.2020 cu un mesaj adresat chiar persoanelor de etnie maghiară, astfel: „*(...)Am făcut atunci niște afirmații și sper să fi fost bine înțeles. Eu nu am niciun fel de problemă cu persoanele de etnie maghiară. Îi cunosc pe mulți, am avut mulți colegi, am în continuare colegi, îi respect, marea majoritate sunt oameni de treabă, harnici, care își văd de alelor. Problema pe care o am este cu politicienii, în special cu politicienii din PSD, care, culmea, au încercat să promoveze legislație care privește autonomia Ținutului Secuiesc. Este surprinzător și, recunosc, pentru mine și cred că pentru mulți dintre dumneavoastră, supărător. Au încercat să se scoată pesediștii și după scurt timp au introdus legislația în Senat, unde au picat-o. (...)Acum, probabil, după ce am arătat public ce se dorește iarăși din partea PSD, vor găsi o formă să voteze împotriva și acestei legi. Însă nu putem să ne facem că nu vedem cum PSD este evident în situația de a promova anumite acte administrative, legi, care vin să*

ducă la autonomia Ținutului Secuiesc, ori așa ceva este pur și simplu neconstituțional și nu voi tolera apariția unor astfel de legi. Vă mulțumesc! ”

56. Mesajul Președintelui României a fost preluat de numeroase canale mass-media și aduse la cunoștința opiniei publice.

57. Cât privește pretinsele fapte de discriminare ce reprezintă obiectul prezentelor petiții, Curtea Europeană a Drepturilor Omului reamintește că discriminarea constă în a trata în mod diferit, fără justificare obiectivă și rezonabilă, persoane aflate în situații comparabile. Un tratament diferențiat este lipsit de „o justificare obiectivă și rezonabilă” în cazul în care nu urmărește un „scop legitim” sau nu există un „raport rezonabil de proporționalitate între mijloacele folosite și scopul urmărit” [a se vedea, între altele, Sejdiae și Finei împotriva Bosniei și Herțegovinei (MC), ni. 27996/06 și 34836/06, pct. 42, CEDO 2009].

58. Astfel, analizând toate argumentele expuse anterior, în opinia reclamatului, condițiile prevăzute a fi îndeplinite cumulativ de art. 15 din *O.G. nr. 137/2000* nu au fost îndeplinite, declarația Președintelui României a fost interpretată greșit, motiv pentru care se solicită respingerea petițiilor formulate.

V. Motivele de fapt și de drept

59. În fapt, Colegiul Director reține că obiectul petițiilor vizează declarațiile Președintelui României.

60. Luând act de plângere, astfel cum este formulată, Colegiul urmează să analizeze excepțiile invocate de către partea reclamată, excepții analizate de către Colegiul director în ședința de deliberări din data de 20.05.2020.

61. Prima excepție care urmează să fie analizată este lipsa calității procesuale pasive a domnului ..(Administrația Prezidențială reprezintă Președintele României), invocată de partea reclamată.

62. Colegiul director urmează să respingă excepția lipsei calității procesuale pasive a părții reclamate, pentru considerentele următoare: În Capitolul II, Legea fundamentală reglementează instituția „*Președintelui României*”, ca o funcție de înaltă demnitate publică, exercitată „*in personam*”. Potrivit art. 80 din Constituție: „(1) *Președintele României reprezintă statul român și este garantul independenței naționale, al unității și al integrității teritoriale a țării.*

(2) Președintele României veghează la respectarea Constituției și la buna funcționare a autorităților publice. În acest scop, Președintele exercită funcția de mediere între puterile statului, precum și între stat și societate.”

63. În sensul Constituției și a legii, prin Administrația Prezidențială se înțelege serviciile publice aflate la dispoziția Președintelui României, cu atribuții stabilite prin regulamentul propriu, între care și reprezentarea acestuia, ca în speță, într-o procedură administrativă jurisdicțională, în fața C.N.C.D. „*Administrația Prezidențială nu îndeplinește însă atribuțiile exclusive ale Președintelui*”, în consecință nici nu poate răspunde pentru posibile fapte de discriminare. Administrația Prezidențială este un organ tehnic administrativ, aflat la dispoziția Președintelui României (a se vedea Decizia CCR 1222/2008).

64. Pentru considerentele prezentate, Colegiul director al C.N.C.D. respinge excepția lipsei calității procesuale pasive a Președintelui României.

65. Cu privire la cererea de recuzare a membrului colegiului director doamna Lazăr Maria.

66. Colegiul director admite cererea de recuzare a doamnei Maria Lazăr, membru, pentru considerentele prezentate anterior de partea reclamată.

67. Colegiul director admite excepția lipsei calității active a petentului Cristian Gabriel Winzer, întrucât acesta nu a probat vreun interes în speța de față, în sensul O.G. 137/2000 republicată.

68. Inadmisibilitatea cererii – imunitatea Președintelui României, potrivit art. 84 alin. (2) din Constituția României; Referitor la imunitatea de jurisdicție a Președintelui României, este de observat că, în conformitate cu prevederile art. 84 alin.2 din Constituție, „*Președintele României se bucură de imunitate*”.

69. Potrivit dispozițiilor art.72 alin.(1) din Constituție, deputații și senatorii nu pot fi trași la răspundere juridică pentru voturile sau pentru opiniile politice exprimate în exercitarea mandatului.

70. Interdicția privește actele intrinseci mandatului nu și pe cele extrinseci exercițiului acestuia, urmărind să apere libertatea de expresie și de decizie a parlamentarului. Ceea ce excede, însă, exercițiului mandatului nu intră sub incidența acestei imunități. Parlamentarul, Președintele României nu este peste lege. Articolul 16 alin. 2 din Constituție prevede că „*Nimeni nu este mai presus de lege*”. De aceea, actele parlamentarului ce nu sunt în exercițiul funcției sale pot atrage răspunderea juridică, în astfel de situații aplicându-se dreptul comun, (vezi Drept Parlamentar Românesc, Ioan Muraru, Mihai Constantinescu, Editura All Beck, 2005, pag.331).

71. Evident că opinia politică nu poate constitui un temei pentru angajarea răspunderii penale, civile sau contravenționale și aceasta nu numai pentru președinte, senatori ori deputați ci, în general, însă nu se poate reține apartenența la opinie politică în privința afirmației supusă analizei, obiect al prezentei plângeri.

72. Este adevărat că afirmația supusă analizei a fost făcută în contextul abordării unei probleme de interes general, așadar în cadrul discursului politic, însă aceasta nu înseamnă că într-un atare cadru nu pot exista derapaje și că orice aserțiune, indiferent de conținut sau finalitate, se bucură de protecția recunoscută în materia libertății de exprimare a opiniilor cu caracter politic. (Sentința Civilă nr. 2051 a Curții de Apel București, Secția a VII-a Contencios Administrativ și Fiscal)

73. În acest sens se exprimă și Curtea Europeană a Drepturilor Omului, care prin soluțiile date, a arătat în mod repetat că „a invoca un drept de a face afirmații cu caracter rasist, discriminatoriu reprezintă abuz de drept, întrucât astfel de afirmații au efectul de a distruge democrația și statul de drept” (GLIMMERVEEN și HAGENBEEK împotriva OLANDEI, 8348/78 și 8406/78, 11 octombrie 1979; OHENSBERGER împotriva AUSTRIEI, nr. 21318/93, 2 septembrie 1994, WITZSCH împotriva GERMANIEI, nr. 7485/03, 13 decembrie 2005). Libertatea discursului politic nu este absolută (INCAL împotriva TURCIEI, nr. 41/1997/825/1031, 9 iunie 1998).

74. Curtea Europeană a Drepturilor Omului are o poziție constantă: afirmațiile negative care privesc Statul, autoritățile, persoanele aflate la putere se bucură de protecția oferită de art. 10 al Convenției europene a drepturilor omului (cu excepția puterii judecătorești, care se bucură de o protecție specială, având în vedere rolul special al acestei puteri), însă afirmațiile negative la adresa unor grupuri vulnerabile, cum sunt minoritățile etnice sau religioase, nu se bucură de protecția oferită de art. 10 al Convenției.

75. Colegiul director are obligația să analizeze plângerea pe fond, pentru a stabili dacă declarația în speță se bucură de protecția imunității invocate de partea reclamată sau intră sub incidența art. 2 alin. (1) coroborat cu art. 15 din O.G. 137/2000, adică a sancționării contravenționale a încălcării dreptului la demnitate prin discurs de ură. În această ultima variantă, nu operează imunitatea de jurisdicție a Președintelui României.

76. Pe fond, Colegiul director este chemat să se pronunțe asupra raportului dintre libertatea de exprimare și dreptul la demnitatea persoanei, interzicerea discriminării pe criteriul apartenenței etnice/naționalitate, a discursului de ură, raportat la declarația părți reclamate, obiect al prezentei sesizări. Analiza urmărește să stabilească dacă în acest caz s-a depășit limita libertății de exprimare și, în consecință, se impune o ingerință a statului prin aplicarea unei măsuri proporționale cu scopul urmărit, potrivit art. 2 alin. (1) coroborat cu art. 15 din O.G. 137/2000.

77. În drept, în soluționarea prezentei sesizări apreciem că sunt incidente următoarele texte de lege:

- art. 10 și art. 14 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale;
- art. 1 alin. (3), art. 16, art. 29 și art. 30 din Constituția României, revizuită în 2003;
- art. 2 alin. (1) și art. 15 din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare (în continuare O.G. 137/2000).

78. Potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, pentru a fi acceptată o ingerință în dreptul de exprimare, aceasta trebuie:

- să fie prevăzută de lege (care la rândul ei trebuie să îndeplinească anumite calități:
- să fie previzibilă și accesibilă),
- să urmărească un scop legitim,
- să fie necesară într-o societate democratică și
- să fie proporțională cu scopul urmărit (Corneliu Bârsan, Convenția europeană a drepturilor omului, vol. I. Ed. C.H. Beck, București, 2005, p. 769-801).

Ingerința să fie prevăzută de lege

79. Prima cerință, cea a existenței unei prevederi legale, care să reglementeze ingerința statului în exercitarea dreptului libertății de exprimare este îndeplinită de art. 2 alin. (1) coroborat cu art. 15 din O.G. 137/2000. Totuși, apreciem că aceste texte de lege trebuie coroborat cu art. 2. Alin. (8) din O.G. 137/2000 potrivit căruia „*prevederile ordonanței nu pot fi interpretate în sensul restrângerii dreptului la libera exprimare, a dreptului la opinie și a dreptului la informație*”. Apreciam că ambele texte normative sunt previzibile și accesibile, deși protejează o valoare fundamentală într-o societate democratică și sunt noțiuni care au și un caracter abstract.

Ingerința să urmărească un scop legitim

80. Raportat la scopul legitim urmărit prin posibila ingerință a statului în libertatea de exprimare se urmărește protejarea demnității umane a tuturor cetățenilor din România, indiferent de apartenența lor etnică sau națională.

81. Pentru a se produce o atingere, încălcare a demnității umane, ca drept constituțional protejat, declarațiile, obiect al prezentei petiții, ar trebui să întrunească elementele:

- un comportament manifestat în public, având caracter de propagandă sau de instigare la ură,
- ori un comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere ostile, degradante, umiltoare sau ofensatoare îndreptate împotriva unui grup de persoane legat de convingerile acestora astfel cum prevede art. 15 din O.G. 137/2000, republicată.

82. Colegiul director constată că primele două condiții (să existe o prevedere legală și să se urmărească un scop legitim) pentru a fi acceptată o ingerință a statului sunt îndeplinite.

83. Fără putință de tăgadă, dispozițiile O.G. nr.137/2000 satisfac exigența previzibilității și accesibilității normei de incriminare a conduitei incriminate și totodată

sunt edictate în scop legitim (particularizat la cauza de față, restrângerea dreptului la liberă exprimare este justificată, când acesta este exercitat în astfel de condiții încât afectează drepturile altora).

Necesitatea ingerinței

84. Rămâne de competența Colegiului director să stabilească dacă interferența în libertatea exprimare „este necesară într-o societate democratică”. În acest demers Colegiul director analizează dacă există motive „relevante și suficiente” care să justifice ingerința în libertatea de exprimare din perspectiva unei „nevoi imperioase” („pressing social need”).

85. Identificarea unei „nevoi imperioase”, respectiv necesitatea oricărei restricții privitoare la exercițiul libertății de exprimare trebuie să fie stabilită într-o manieră convingătoare, iar autorității naționale îi revine atributul evaluării existenței unei „nevoi imperioase” susceptibile de o anumită marjă de apreciere (Corneliu Bârsan, Convenția Europeană a drepturilor omului, Comentariu pe articole, Vol. I., Ed. All Beck, București, 2005, pag. 801.)

86. În conformitate cu principiul subsidiarității, statele membre dispun de o „margină de apreciere” în stabilirea limitării libertății de exprimare. Autoritățile statelor membre au un contact direct și permanent cu realitățile sociale și sunt primele care se pronunță asupra existenței unei „nevoi sociale presante”. Marginea de apreciere se va stabili potrivit standardelor minime ale CEDO. (vezi Handyside c. Regatul Unit par. 48 și par. 49).

Elemente luate în considerare la stabilirea necesității ingerinței statului în libertatea de exprimare

87. În scopul de a determina dacă afirmațiile celor două părți reclamate, obiect al prezentei sesizări constituie un discurs de ură prin care se încalcă dreptul la demnitate a cetățenilor români aparținând minorității maghiare, Colegiul analizează: conținutul declarațiilor, obiectivul urmărit de reclamat, , contextul în care au avut loc, rolul în societate al persoanei, autor al declarației.

Conținutul declarațiilor, contextul declarației de presă

88. În ceea ce privește conținutul declarației, Colegiul director constată că în cadrul declarației de presă din data de 29. 04. 2020, de la Palatul Cotroceni, Președintele României a declarat:

„Jó napot kívánok, PSD! (Vă doresc o zi bună, PSD). Este incredibil, dragi români, ce se întâmplă în Parlamentul României. PSD a ajutat UDMR să treacă prin Camera Deputaților o lege prin care dă autonomie largă Ținutului Secuiesc. Este incredibil unde s-a ajuns cu acest PSD! Este incredibil ce înțelegeri se fac în Parlamentul României! În timp ce noi, eu, guvernul, celelalte autorități ne luptăm pentru viețile românilor, ne luptăm ca să scăpăm de această pandemie, PSD, marele PSD, se luptă în birourile secrete din Parlament, ca să dea Ardealul Ungurilor.

Jó napot, Ciolacu! (Bună ziua, Ciolacu) Oare ce v-a promis liderul de la Budapesta, Viktor Orban, în schimbul acestei înțelegeri? Vedeți, dragi români, asta înseamnă o majoritate toxică, majoritatea toxică pesedistă. De aceea, dragii mei, se înțelege acum poate mai bine de ce am vrut alegeri anticipate. Eu nu mai vreau ca problemele importante ale națiunii să fie hotărâte de PSD. Eu nu mai vreau ca această majoritate toxică pesedistă să hotărască împotriva României și împotriva românilor. Este inadmisibil așa ceva și, până când sunt eu Președintele României, o astfel de lege nu va exista. Vă mulțumesc!”

89. Din conținutul declarației de presă rezultă că partea reclamată acuză două partide parlamentare, Partidul Social Democrat și Uniunea Democrată Maghiară din România

de acțiuni împotriva securității statului, care afectează integritatea teritorială și suveranitatea statului român. Partea reclamată afirmă că Partidul Social Democrat a colaborat cu o putere străină în afectarea securității statului.

90. În formularea acestor acuzații, partea reclamată folosește un clișeu etnic de notorietate publică în România: „*a da Ardealul Ungurilor*”, „*Ungurii vor Ardealul*” sau „*Ungurii fură Ardealul*” sunt cele mai puternice mesaje de notorietate utilizate în perioada național-comunistă a României, și în construcția post comunistă a statului român, în care comunitatea maghiară din România, respectiv Ungaria au fost, și sunt, prezentate ca sursă de pericol pentru integritatea și suveranitatea statului român.

91. Modalitatea în care a fost transmis mesajul este relevant în analiza speței. Președintele României a folosit limba maghiară în transmiterea unor elemente de mesaj, o limbă maghiară stâlcită, de un dispreț evident față de limba maternă a celei mai numeroase minorități etnice din România.

92. Președintele României aduce încă un argument pentru intenția sa de a fi organizat alegeri anticipate, respectiv pentru intenția sa de a nu mai avea un legislativ dominat de PSD, care „*se luptă în birourile secrete din Parlament, ca să dea Ardealul Ungurilor.*”

93. În privința contextului, declarația a fost făcută cu ocazia adoptării tacite în Camera Deputaților a unui proiect de lege inițiat de o serie de parlamentari UDMR, care a avut ca obiect autonomia teritorială a Ținutului Secuiesc.

Obiectivul urmărit de către partea reclamată

94. Obiectivul urmărit de către partea reclamată este important: a dorit acesta să disemineze opinii legate de situația ori convingerile petenților, a unei comunități minoritar etnice ori s-a urmărit doar informarea publicului asupra unui subiect de interes public (vezi Jersild c. Danemarca). În acest punct Colegiul director nu analizează intenția de a discrimina a părților reclamate, acest aspect nu are relevanță în stabilirea unei fapte de discriminare.

95. Prevederile articolului 15 din O.G. nr.137/2000 sancționează două categorii de fapte și anume:

- propagandă naționalist - șovină, de instigare la ură rasială sau națională (teza I) și apoi
- comportamentul care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere de intimidare, ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare, îndreptat împotriva unei persoane, unui grup de persoane sau unei comunități și legat de apartenența acestora la o anumită rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau la o categorie defavorizată ori de convingerile, sexul sau orientarea sexuală a acestuia(teza II).

96. Distincția între cele două categorii de fapte este fundamentală, fiind de subliniat că:

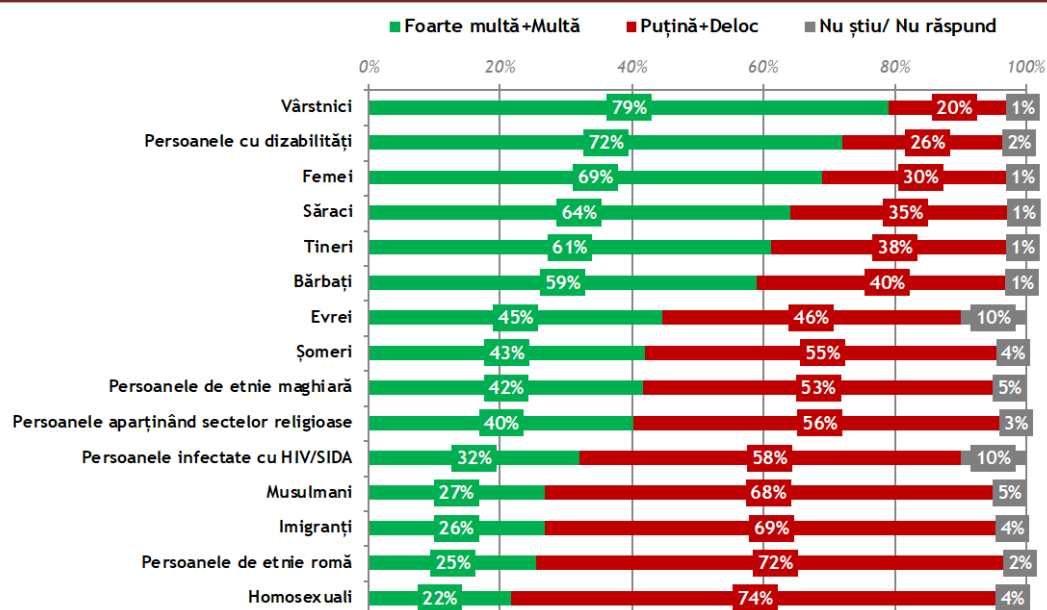
- dacă propaganda naționalist-șovină ori instigarea la ură rasială sau națională presupune intenția, cea de a doua categorie de fapte prohibite de articolul sus citat
- nu presupune demonstrarea intenției autorului, concluzie ce rezultă explicit din formularea textului normativ- comportamentul care are ca scop sau vizează(...)

97. Este extrem de greu a stabili scopul unei afirmații de genul celui care a formează obiectul cauzei, însuși reclamantul invocă caracterul politic al afirmației, ceea ce ar putea duce la ideea că aceasta nu a fost întâmplătoare. Președintele României a căutat obținerea susținerii politice a unui segment din populație, cu vederi antimaghiare, prin afirmații deliberate care încalcă dreptul la demnitate al cetățenilor români aparținând minorității maghiare din România, constituind un discurs de ură?

98. Din vizionarea declarației și a analizei actelor de la dosar, Colegiul director reține următoarele probe care susțin încadrarea faptei în a doua teză prevăzută la art. 15 din O.G. 137/2000, mai sus prezentată:

- Președintele României **a omis** să precizeze în declarația de presă, faptul că proiectul de lege criticat a fost adoptat de Camera Deputaților prin procedura adoptării tacite, procedură ce nu presupune un vot al deputaților, ci este o formă de sancțiune pentru nedezbaterea în termen a unui proiect de lege, care are ca efect transmiterea acestuia către a doua cameră a Parlamentului, cea decizională, unde este obligatoriu un vot, după dezbateri.
- Președintele României **a cunoscut** faptul că proiectul de lege criticat nu are nicio șansă să fie adoptat de Parlament, și chiar dacă, printr-un context s-ar întâmpla acest lucru, un astfel de proiect ar fi neconstituțional.
- Președintele României folosește în mod deliberat, și în cunoștință de cauză, exprimare care generează teamă în rândul populației majoritare, întreține prejudecățile și ura acestei față de membri minorității maghiare din România: „a da Ardealul Ungurilor”, exprimare, în percepția publică, este mână în mână cu a „Ungurii vor Ardealul” sau „Ungurii ne fură Ardealul”.
- „A da Ardealul Ungurilor”, „Ungurii vor Ardealul” sau „Ungurii ne fură Ardealul” sunt exprimări utilizate intens încă din perioada naționalismului comunist al României, menținute și prezente și după până în zilele noastre. Expresiile în cauză au avut și au scopul, **efectul** de a trezi temere, frică în rândul populației majoritare române în raportul lor cu cetățenii români de naționalitate maghiară, aceștia din urmă fiind prezentați ca un factor de risc la adresa securității naționale a României.
- Președintele României a fost în cunoștință de cauză (având în vedere de expertiza și resursele pe care le are la dispoziție) de faptul că majoritatea română are prejudecăți puternice față de minoritatea maghiară din România. Astfel, potrivit unui sondaj IRES – Discriminarea și discursul urii în România, publicat în februarie 2019, realizat la comanda C.N.C.D., 53% din cei intervievați la nivel național au puțină spre deloc încredere în persoanele de etnie maghiară (<https://ires.ro/articol/367/discriminare-si-discurs-al-urii-in-romania--2019>).

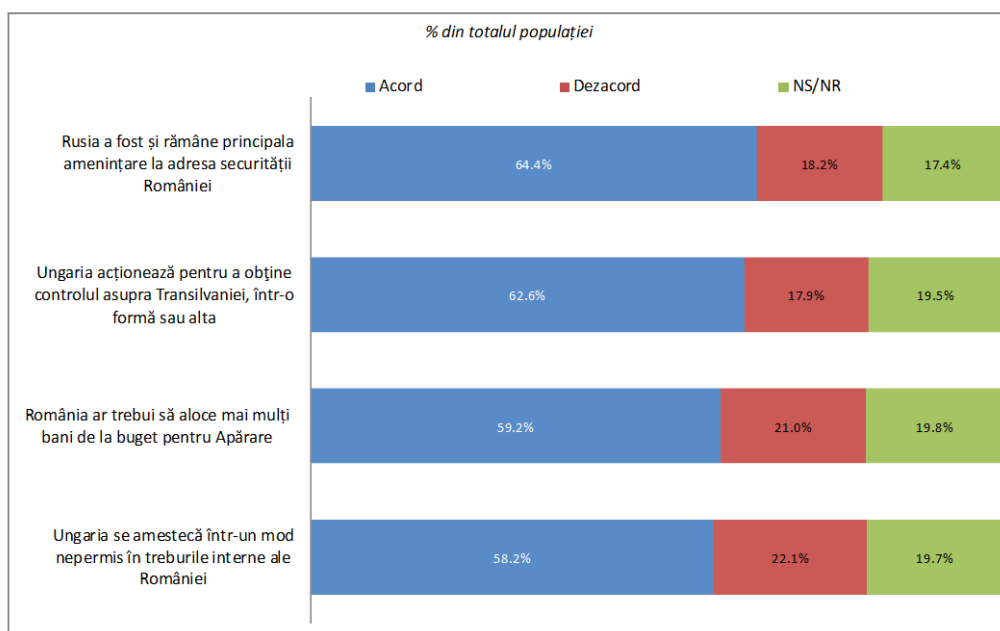
PROCENTE CUMULATIVE Câta încredere aveți în...?

99. De asemenea, potrivit unui sondaj național INSCOP – Barometrul de opinie publică al Academiei Române aprilie-mai 2019, 62% din cei intervievați la nivel național consideră că "Ungaria acționează să obțină controlul asupra Transilvaniei, într-o formă sau alta.

www.inscop.ro

Vă rog să vă exprimați acordul sau dezacordul față de următoarele afirmații:

- Președintele României ridiculizează limba maghiară prin modul în care l-a utilizat, transmitând public dispreț și antipatie față de limba maternă a celei mai numeroase minorități naționale din statul român.
 - Președintele României era în cunoștință de cauză sau ar fi trebuit să știe, să prevadă efectele de crearea a unei atmosfere ostile, degradante, umilitoare la adresa cetățenilor români de etnie maghiară, întrucât dispune de expertiza necesară în acest sens. Președintele României are la dispoziție o întreagă Administrație Prezidențială, cu experți, consilieri dar și instituții ale statului care îi oferă informațiile necesare pentru acțiunile sale politice, respectiv cele necesare pentru îndeplinirea rolului său constituțional. Este greu de crezut că Președintele României nu a fost consiliat înainte de această declarație de presă.
 - Declarațiile, obiect al prezentei, nu au venit ca răspuns la o întrebare formulată de vreun reprezentant al presei, ci a fost o comunicare pregătită.
 - Președintele României nu prezintă nicio probă care să susțină acuzațiile formulate, și
 - chiar și în ipoteza presupusă a existenței unor astfel de probe, Președintele României are obligația constituțională să **acționeze într-o manieră prin care să evite crearea** unei atmosfere de intimidare, ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare îndreptate împotriva unei minorități etnice, a unei culpabilizări colective a unei minorități naționale.
 - Președintele României are dreptul și obligația constituțională să garanteze independența națională, unitatea și integritatea teritorială a țării, potrivit art. 80 alin. (1) din Constituția României dar **acest drept și această obligație constituțională nu-l împuternicește** pe titularul său să o facă prin afectarea dreptului la demnitate a cetățenilor români aparținând unei minorități naționale.
 - Președintele României s-a mai pronunțat pe acest subiect, având o abordare total diferită, în care califică tema, afirmația: „că cineva vrea să rupă Ardealul, ca un demers care ar conduce la o învrăjpire a ardelenilor împotriva oltenilor?” Astfel, Președintele statului a făcut următoarele declarații, la data de 06.11.2014, la postul de televiziune DIGI 24, în emisiunea „Jurnalul de Seară”:
 - **Jurnalist:** „*Ruperea Transilvaniei o temă?*”
 - **..:** „*Păi vedeți, astfel de teme total false, din alt secol, și dăunătoare, apar atunci când oameni de acest tip PRM sunt cooptați pentru niște voturi. Cum poate cineva să vină în 2014 să afirme, în fața electoratului, în spațiul public că cineva vrea să rupă Ardealul sau să ducă la o învrăjpire a ardelenilor împotriva oltenilor? Păi nu vă supărați, astea nu sunt afirmații politice, astea sunt cretinisme, așa ceva nu ai voie să spui. Sunt lucruri care s-au afirmat eronat cândva la începutul anilor 90, să ne amintim, și care au creat mari probleme or să vii în 2014 de dragul a câtorva voturi, să spui astfel de lucruri, nu este admisibil. Eu nu numai că nu am afirmat niciodată așa ceva, nici măcar prin gând nu mi-a trecut că cineva, cineva dintre politicieni poate să afirme așa ceva, și vedeți că nu numai aceste lucruri (...)*”
- (<https://www.digi24.ro/special/dosare/cotroceni-2014/alegeri-prezidentiale-2014-klaus-iohannis-despre-tema-ruperii-transilvaniei-sunt-cretinisme-318352> , declarațiile de la minutul 3)
- Astfel, partea reclamată, a opinat în 2014 că subiectul „ruperea Ardealului” a creat mari probleme la începutul anilor 90, drept urmare, Președintele statului a cunoscut încă din anul 2014 potențialul periculos al unor astfel de afirmații asupra relațiilor sociale, în special asupra celor interetnice.

100. Distincția din art. 15 din O.G. 137/2000, califică drept neîntemeiată apărarea părții reclamate, conform căreia nu a urmărit nicidecum să creeze o atmosferă degradantă sau umilitoare față de cetățenii români aparținând minorității maghiare, ci a abordat un subiect de interes general, cât timp fapta sancționată de teza a doua din art.15 al OG nr.137/2000 nu presupune că autorul acesteia a urmărit producerea consecințelor arătate, fiind suficient ca **afirmația în sine să fie susceptibilă** de a conduce la atare rezultat. Or, declarația în speță este susceptibilă și are potențialul pericolului de instigare la ură națională ori de comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere de intimidare, ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare la adresa cetățenilor români aparținând minorității maghiare.

101. De aceea, lipsa efectului negativ al afirmației sancționate este irelevantă, subliniind Colegiul director că incriminarea faptei prevăzute de art.15 din O.G. nr.137/2000 are în vedere potențialul pericolului generat de propaganda naționalist șovină, instigarea la ură rasială sau națională ori de comportamentul care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere de intimidare, ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare, ceea ce face inutilă dovedirea unei urmări efective a conduitei incriminate. Este de observat că dispozițiile O.G. nr.137/2000 disting explicit situațiile în care urmarea efectivă a comportamentului discriminatoriu are valențe juridice, exemplificative fiind prevederile art. 2 alin.1 care sancționează tratamentul diferențiat dacă a avut ca scop afectarea exercițiului sau lipsirea de substanță a drepturilor și libertăților protejate în condiții de egalitate sau, dimpotrivă, nu a avut acest scop dar efectul tratamentului constă tocmai în afectarea exercițiului sau în lipsirea de substanță a drepturilor și libertăților protejate; dispozițiile art. 2 alin 3, alin.4, alin 5; art.6-11, respectiv art.14 din Ordonanță instituie contravenții de rezultat.

102. Contravenția sancționată de art.15 teza II din O.G. nr.137/2000 „**nu este una de rezultat, ci una de pericol**”, astfel că pentru a fi consumată nu este necesară producerea efectivă și procedural vorbind, dovada rezultatului vătămător, fiind evident că omisiunea legiuitorului de a condiționa caracterul contravențional al unei asemenea fapte de o urmare efectivă este firească, dat fiind caracterul, în primul rând preventiv, al legislației în materia combaterii discriminării pe criterii de rasă sau origine etnică.

103. Foarte probabil că o eventuală reglementare sub condiția rezultatului, în cazul anterior analizat, ar conduce la o reacție tardivă a autorității de resort și mai mult decât probabil, insuficientă.

104. În ceea ce privește apărarea invocată prin raportare la încălcarea art.2 alin.(8) din OG nr.137/2000, în sensul încălcării libertății de exprimare, este de subliniat că o atare libertate nu este absolută și o atare concluzie este fondată în primul rând pe dispozițiile art.30 alin.6 din Constituție, potrivit cărora libertatea de exprimare nu poate prejudicia demnitatea, onoarea, viața particulară a persoanei și nici dreptul la propria imagine.

105. În același sens, jurisprudența CEDO, invocată partea reclamată, statuează că libertatea de exprimare comportă îndatoriri și responsabilități poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege, care constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății sau a moralei, protecția reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești.

Rolul în societate a persoanelor, autori ai afirmațiilor

106. Din perspectiva analizei limitelor libertății de exprimare, rolul, poziția autorului declarației supusă controlului este determinantă. În cazul de față analizăm declarația unei persoane care ocupă cea mai înaltă funcție de demnitate din stat, cea de Președinte. Acest rol al reclamatului are importanță din perspectiva caracterului fundamental jocului liber al dezbaterii politice într-o societate democratică.

107. Libertatea de exprimare este prețioasă pentru orice persoană dar în mod deosebit are un caracter indispensabil pentru persoanele alese în funcții de demnitate publică, pentru partidele politice și pentru membrii acestora, deoarece ei reprezintă pe ce care le dau votul, răspund preocupărilor acestora și le apără interesele (a se vedea Corneliu Bârsan, Convenția Europeană a drepturilor omului, Comentată și adnotată, vol. I, pag. 750, pct. 66).

108. Totuși, este esențial pentru politicieni ca atunci când se exprimă în public să evite comentarii care pot răspândi și conduce la creșterea intoleranței (Ferret c. Belgia no. 1561/07 din 16 iul. 2009).

109. Art. 80 din Constituția României definește Rolul Președintelui după cum urmează:
„(1) Președintele României reprezintă statul român și este garantul independenței naționale, al unității și al integrității teritoriale a țării.

(2) Președintele României veghează la respectarea Constituției și la buna funcționare a autorităților publice. În acest scop, Președintele exercită funcția de mediere între puterile statului, precum și între stat și societate.”

110. Președintele României exercită funcția de mediere între puterile statului, precum și între stat și societate, iar în îndeplinirea rolului său de garant al independenței naționale, al unității și integrității teritoriale a țării, nu este permis să apeleze la incitare la ură pe criteriul apartenenței etnice, sau la crearea unei atmosfere de intimidare, ostile, degradante, umilitoare la adresa unui grup de persoane pe considerentul apartenenței lor la o minoritate națională.

111. Calitatea de cel mai înalt demnitar al statului român, de Președinte al României, constituie o circumstanță agravantă în analiza faptei ce constituie obiectul prezentei plângeri.

112. Astfel de comportamente, cum sunt cele reprezentate de declarația supusă analizei, obiect al prezentei plângeri, nu fac parte din rolul constituțional al Președintelui României.

113. Față de toate aceste considerente, Colegiul director al C.N.C.D., constat că Președintele României a săvârșit o faptă de discriminare, prin încălcarea demnității umane a cetățenilor români aparținând minorității maghiare din România, declarația sa constituind potrivit art. 2 alin. (1) coroborat cu art. 15 din O.G. 137/2000, un discurs de ură, având ca scop sau a vizat crearea unei atmosfere de intimidare, ostile, degradante, umilitoare la adresa unui grup de persoane pe considerentul apartenenței lor la o minoritate națională. Având în vedere constatarea anterior prezentată, Colegiul director respinge imunitatea de jurisdicție a Președintelui României, declarațiile supuse analizei nu intră sub protecția prevederile art. 84 alin.(2) din Constituție.

114. Colegiul director urmează să aplice reclamatului sancțiunea cu amendă contravențională în valoare de 5000 lei, pe care o consideră efectivă, disuasivă și proporțională cu pericolul social al faptei săvârșite de partea reclamată – art. 26 alin. (1) din O.G. 137/2000.

115. Cuantumul amenzii având în vedere că O.G. 137/2000 la art. 26 prevede:

„ (1) Contravențiile prevăzute la art. 2 alin. (2), (4), (5) și (7), art. 6-9, art. 10, art. 11 alin. (1), (3) și (6), art. 12, 13, 14 și 15 se sancționează cu amendă de la 1.000 lei la 30.000 lei, dacă discriminarea vizează o persoană fizică, respectiv cu amendă de la

2.000 lei la 100.000 lei, dacă discriminarea vizează un grup de persoane sau o comunitate”.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturilor formelor de discriminare**, republicată, cu 6 voturi „pentru” , unul „împotriva” și o abținere, ale membrilor prezenți la ședință,

COLEGIUL DIRECTOR HOTĂRĂȘTE:

1. Afirmația domnului .., din data de 29. 04. 2020, de la Palatul Cotroceni, București, cu următorul conținut:

„Jó napot kívánok, PSD! (Vă doresc o zi bună, PSD). Este incredibil, dragi români, ce se întâmplă în Parlamentul României. PSD a ajutat UDMR să treacă prin Camera Deputaților o lege prin care dă autonomie largă Ținutului Secuiesc. Este incredibil unde s-a ajuns cu acest PSD! Este incredibil ce înțelegeri se fac în Parlamentul României! În timp ce noi, eu, guvernul, celelalte autorități ne luptăm pentru viețile românilor, ne luptăm ca să scăpăm de această pandemie, PSD, marele PSD, se luptă în birourile secrete din Parlament, ca să dea Ardealul Ungurilor. Jó napot, Ciolacu! (Bună ziua, Ciolacu) Oare ce v-a promis liderul de la Budapesta, Viktor Orban, în schimbul acestei înțelegeri? Vedeți, dragi români, asta înseamnă o majoritate toxică, majoritatea toxică pesedistă. De aceea, dragii mei, se înțelege acum poate mai bine de ce am vrut alegeri anticipate. Eu nu mai vreau ca problemele importante ale națiunii să fie hotărâte de PSD. Eu nu mai vreau ca această majoritate toxică pesedistă să hotărască împotriva României și împotriva românilor. Este inadmisibil așa ceva și, până când sunt eu Președintele României, o astfel de lege nu va exista. Vă mulțumesc!”

reprezintă faptă de discriminare și încalcă dreptul la demnitate pe criteriul de apartenență etnică/națională, conform art. 2 alin. (1) și art. 15 din O.G. 137/2000, republicată.

2. Sancționarea părții reclamate domnul .., cu amendă contravențională în valoare de 5000 lei, potrivit art.2 alin(1) și art. 26 alin(1) și art. 15 din O.G. Nr. 137/2000 coroborat cu art. 8 din O.G. nr.2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor, cu modificările și completările ulterioare;

3. O copie a hotărârii se va comunica părților.

VI. Modalitatea de plată a amenzii

Amenda se va achita la Direcția de Impozite și Taxe de la domiciliul părții reclamate, conform OG nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor. Contravenientul este obligat să trimită dova plății amenzii către Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării (cu specificarea numărului de dosar).

VII. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată la instanța de contencios administrativ, în termen de 15 zile de la data primirii, potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare, republicată și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ.**

Opinie separată formulată de Popa Claudia Sorina, membru în Colegiul Director al C.N.C.D.:

1. În dezacord cu soluția adoptată cu majoritate de voturi, în dosarul 292/2020 conexat cu dosarele 295/2020, 293/2020, 296/ 2020 și 307/2020, consider că declarația Președintelui statului se încadrează în limitele libertății de exprimare, având în vedere faptul că poate fi calificată ca o reacție la un demers legislativ de interes național.

2. Consider că, în prezenta speță, este oportună argumentarea și prezentarea unei opinii separate, care să reflecte optica de analiză tehnico-juridică și soluția propusă de către autorul acesteia, în contradicție cu soluția adoptată de Colegiul director atât din motive „de oportunitate” cât și „de legitimitate”, având misiunea de a analiza imixtiunea în exercitarea dreptului la liberă exprimare, precum și de a combate procedural soluția majorității Colegiului Director, urmărind raționamentul logic cu privire la contextul în care au avut loc declarațiile, conținutul declarațiilor, obiectivul urmărit de partea reclamată prin declarațiile în cauză și rolul în societate al persoanei, autor al afirmațiilor publice.

3. Pe fond, opinia separată în speță este exprimată cu privire la dispozitivul actului administrativ-jurisdicțional al Consiliului prin care se hotărăște faptul că Președintele României a săvârșit o faptă de discriminare, prin încălcarea demnității umane a cetățenilor români aparținând minorității maghiare din România, declarația sa constituind potrivit art. 2 alin.(1) coroborat cu art. 15 din OG nr. 137/2000R, un discurs de ură, având ca scop sau a vizat crearea unei atmosfere de intimidare, ostile, degradante, umilitoare la adresa unui grup de persoane pe considerentul apartenenței lor la o minoritate națională.

4. Analiza opiniei separate urmărește să stabilească dacă, în acest caz, s-a depășit limita libertății de exprimare și în consecință, se impune o intervenție a statului prin aplicarea unei măsuri proporționale cu scopul urmărit, potrivit art. 2 alin. (1) coroborat cu art. 15 din OG nr. 137/2000R.

Potrivit jurisprudenței CEDO, pentru a fi primită o ingerință în dreptul de exprimare, aceasta trebuie:

- să fie prevăzută de lege, care la rândul ei trebuie să îndeplinească anumite calități: să fie previzibilă și accesibilă,
- să urmărească un scop legitim,
- să fie necesară într-o societate democratică și
- să fie proporțională cu scopul urmărit.

Cu privire la contextul în care s-au realizat declarațiile

5. Sumarizând aspectele prezentate în fapt, se reține că petenții au sesizat Colegiul Director al C.N.C.D. cu privire la afirmațiile Președintelui României, dl. ..., oferite în cadrul conferinței de presă din data de 29.04.2020.

Declarațiile sunt:

”Bună ziua, dragi români!

Jo napot kivânok, PSD!

Este incredibil, dragi români, ce se întâmplă în Parlamentul României. PSD a ajutat UDMR să treacă prin Camera Deputaților o lege prin care dă autonomie largă Ținutului Secuiesc. Este incredibil unde s-a ajuns cu acest PSD! Este incredibil ce înțelegeri se fac în Parlamentul României! În timp ce noi, eu, Guvernul, celelalte autorități ne luptăm pentru viețile românilor, ne luptăm ca să scăpăm de această pandemie, PSD, marele PSD, se luptă în birourile secrete din Parlament ca să dea Ardealul ungarilor.

Jo napot, Ciolacu! Oare ce v-a promis liderul de la Budapesta, Viktor Orbán, în schimbul acestei înțelegeri? Vedeți, dragi români, asta înseamnă o majoritate toxică, majoritatea toxică pesedistă. De aceea, dragii mei, se înțelege acum poate mai bine de ce am vrut alegeri anticipate. Eu nu mai vreau ca problemele importante ale națiunii să fie hotărâte de PSD. Eu nu mai vreau ca această majoritate toxică pesedistă să hotărască împotriva României și împotriva românilor. Este inadmisibil așa ceva și, până sunt eu Președintele României, o astfel de lege nu va exista!
Vă mulțumesc! ”

6. Ceea ce se reclamă în speță sunt presupusele afirmații discriminatorii la adresa etnicilor maghiari din România, și potrivit soluției majoritare a Consiliului, ar intra sub incidența dispozițiilor art. 2, alin. (1) și art. 15. din OG nr. 137/2000, republicată.

7. În opinia mea, pentru a se putea stabili în speța dedusă soluționării incidența dispozițiilor art. 2, alin. (1) și art. 15. din OG nr. 137/2000R, este necesară, având în vedere particularitatea faptei, administrarea în cauză a unei duble analize (corelative), diferite în raport cu natura sa: una lingvistică (literală, cognitiv-discursivă și semantică), iar alta tehnico-juridică.

8. Astfel, examinarea încadrării afirmației în ipotezele juridice ale dispozițiilor legale precizate impune, într-o primă fază, analiza lingvistică a textului care cuprinde afirmația suspectată de conotație discriminatorie.

9. Prima etapă a acestui tip de analiză o vizează pe cea literală, care are menirea de a extrage înțelesul exact al afirmației împincinate. În plus, analiza literală se cere a se realiza în contextul întregii declarații de presă prin care a criticat adoptarea unui proiect care prevede autonomia Ținutului Secuiesc și ar fi făcut din punctul de vedere al petenților afirmații discriminatorii la adresa etnicilor maghiari din România.

10. În considerarea declarației integrale, supuse modului de analiză anunțat, se desprinde înțelesul că aceasta a fost produsă într-un cadru jurnalistic lato sensu, respectiv în contextul organizării unei conferințe de presă prin intermediul căreia Președintele României a urmărit să informeze publicul larg cu privire la temele care au făcut obiectul întâlnirii din respectiva zi dintre acesta și Prim-Ministrul României, dar și Președintele Camerei Deputaților, întâlnire menită să definească "cadrul colaborării instituționale între președinte și noul guvern".

11. În acest context, declarația de presă oferită de către Președintele României viza subiectul punctual, prin care a criticat adoptarea unui proiect care prevede autonomia Ținutului Secuiesc. Cu această ocazie, Președintele României produce afirmația reclamată a reprezenta discriminare.

Rețin, că Președintele României se pronunță asupra unui subiect de interes public, adoptarea unui proiect care prevede autonomia Ținutului Secuiesc. Declarațiile în cauză sunt opinii politice în sens larg.

Cu privire la conținutul declarațiilor

12. Din analiza literală și contextuală a acestei afirmații, se înțelege, concludiv, că președintele României tinde să prezinte critic, cu îngrijorarea sui-generis a rolului constituțional de „gardian” al unei viitoare legi prin care ar da autonomie largă Ținutului Secuiesc.

Atât prerogativele constituționale cât și legitimitatea alegerii democratice îi impun Președintelui să aibă un rol activ în viața statului și a societății, prezența sa în viața politică fiind un exercițiu indisolubil legat de mandatul pe care îl exercită.

Ceea ce reclamă petenții (și s-a decis prin soluția majoritară a Colegiului Director) ca reprezentând discriminare, este utilizarea anumitor termeni în construirea afirmației părții reclamate, însă mesajul urmărit prin oferirea declarației are acoperire legitimă, circumscrisă dublei semnificații a rolului constituțional al președintelui (izvorât din dispozițiile art. 80, alin. 2 din Constituția României), atât sub aspectul monitorizării și ocrotirii bunei funcționări a autorităților publice, cât și al garantării încrederii societății în instituțiile statului, cu atât mai mult în cele care definesc „statul de drept”.

13. Pentru a putea stabili dacă mesajul ajuns la public coincide cu intenția emitentului declarației, rezultă că scopul expres avut de președintele României la oferirea declarației, în contextul rolului de asigurare a bunei funcționări a acestei instituții, era acela de a informa cetățenii cu privire la un subiect de interes național și anume, integritatea teritorială a României. În calitate de garant al suveranității și unității statului, Președintele României a susținut o declarație de presă în condițiile în care o cameră a Parlamentului a adoptat un proiect de lege care vine în contradicție cu dispozițiile Legii fundamentale a țării (i.e. inițiativa privind autonomia Ținutului Secuiesc).

14. În ceea ce privește interpretarea și folosirea salutului din deschiderea declarației de presă din data de 29.04.2020 (i.e. salutul în limba maghiară), acest salut nu poate fi considerat o ofensă adusă cetățenilor români de etnie maghiară, această ipoteză fiind în contradicție cu mesajele similare de salut pe care președintele le-a transmis și în alte limbi ale minorităților din România cu prilejul unor ocazii speciale, anterior mesajului expus în prezenta speță. Utilizarea aceluiași discurs – salutul atât în limba română cât și în limba cetățenilor români de altă etnie trebuie interpretat în sens pozitiv și poate fi considerată o dovadă de apropiere a președintelui față de minoritățile din România.

15. Din perspectiva analizei, se poate ajunge la concluzia că însăși împrejurarea ce a constat în utilizarea unor termeni în contextul declarației, sub efectul denaturării semanticii acestor termeni și persistării echivocului asupra sensului dat de către autor, este de natură a evita plasarea afirmației sub incidența dispozițiilor art. 2, alin. (1) și art. 15. din OG nr. 137/2000R.

16. În opinia mea, nu se poate reține că această declarație aduce atingere dreptului la demnitate a minorității maghiare din România și, prin urmare nu poate fi calificată ca o faptă de discriminare întrucât nu există un tratament diferențiat, care să aibă drept scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii unui drept recunoscut de lege.

Cu privire la obiectivul urmărit de partea reclamată prin declarațiile în cauză

17. Pentru a putea analiza fapta din punct de vedere juridic, sub potențialitatea plasării acesteia în ipotezele legii antidiscriminare, este necesar a se cauta sensul urmărit de către Președintele României prin utilizarea unor termeni în declarație, astfel încât să se poată stabili cu exactitate, dincolo de orice dubiu, că acesta a avut în intenție încălcarea dreptului procesual la prezumția de nevinovăție, respectiv a dreptului la demnitate a persoanelor adresante.

18. Libertatea de exprimare este importantă pentru orice persoană dar în mod deosebit, aceasta are un caracter indispensabil pentru persoanele alese în funcții de demnitate publică, pentru partidele politice și pentru membrii acestora, deoarece aceste persoane îi reprezintă pe cei care le dau votul, răspund preocupărilor acestora și le apără interesele. Ingerința în limitele libertății de exprimare a unei persoane aflate în funcție de demnitate publică induce responsabilități deosebite instituțiilor statului.

19. Una din principalele caracteristici ale democrației constă în posibilitatea pe care ea o oferă, de a rezolva prin dialog, fără a se recurge la violență, problemele pe care le are de soluționat un stat, chiar și atunci când acestea sunt extrem de dificile sau stânenitoare, iar democrația se "hrănește din libertatea de exprimare".

20. Întrucât declarația reclamată nu este de natură a lămuri per se, în urma unei analize decontextualizate, este necesar a se reveni asupra analizei în context a afirmației împincinate. În acest mod, se va observa faptul că autorul afirmației, continuând sistematic expunerea firului logico-rațional al mesajului pe care intenționa să-l transmită publicului larg cu privire la subiectul tematic de interes național vizând integritatea teritorială a României, precizează *expressis-verbis* în cadrul declarației din data de 04.05.2020, ulterior solicitării din partea presei a unor explicații cu privire la sensul termenilor utilizați, că *„Am făcut atunci niște afirmații și sper să fi fost bine înțeles. Eu nu am niciun fel de problemă cu persoanele de etnie maghiară. Îi cunosc pe mulți, am avut mulți colegi, am în continuare colegi, îi respect, marea majoritate sunt oameni de treabă, harnici, care își văd de ale lor. Problema pe care o am este cu politicienii (...)”*.

21. Pentru a elimina orice înțelegere greșită a declarației ce face obiectul prezentei spețe, partea reclamată a adus completări în conferința de presă din data de 04.05.2020 arătând că Președintele României nu a urmărit să lezeze demnitatea cetățenilor români de etnie maghiară și nici acela de a aduce atingeri demnității membrilor sau simpatizanților PSD, *„președintele fiind al tuturor românilor, nefăcând vreo diferență între aceștia și membrii sau simpatizanții PSD”*.

22. Soluționarea prezentei cauze presupune dezlegarea divergenței de proporționalitate iscată între, pe de o parte, dreptul la demnitate personală, corelat-inclusiv criteriului apartenenței la categoria de persoane pe considerentul apartenenței lor la o minoritate națională, reglementat prin dispozițiile art. 15 din OG 137/2000R, iar pe de altă parte dreptul la libertatea de exprimare în raport cu principiul nediscriminării, statuat prin dispozițiile art. 2, alin. (8) din același act normativ.

23. Legiuitorul permite sancționarea aceluși comportament caracterizat prin abuz de liberă exprimare, opinie și informare. Potrivit art. 2, alin (8) din OG nr. 137/2000R, pentru ca acel comportament sancționabil să fie scos de sub protecția normei imperative ar trebui ca acesta să fi fost săvârșit cu intenția lezării demnității, ceea ce nu corespunde situației de fapt din prezenta speță. În ideea protejării dreptului la demnitate, dispozițiile art. 15 din OG nr. 137/2000R permit, adecvat regulii de interpretare și aplicare a acestei ordonanțe, instituită prin dispozițiile art. 2, alin. (8), declanșarea angajării răspunderii doar în raport cu acele opinii prin care se intenționează lezarea dreptului la demnitate sau crearea unei atmosfere ostile, degradante, umilitoare, în legătură cu anumite criterii.

24. Din interpretarea dispozițiilor celor două articole de lege, rezultă că legiuitorul a urmărit ca, sub obiectivul protejării dreptului la demnitate personală, să sancționeze acel comportament manifestat în public, care are ca scop sau vizează atingerea demnității sau crearea unei atmosfere ostile, degradante, ofensatoare a unei persoane, grup sau comunități, în legătură cu diferite „criterii” . Sintagma „acel comportament” se va interpreta în strânsă coroborare cu norma ordonanței care are valoarea principiului ce stă la baza interpretării și aplicării actului normativ în cauză (art. 2, alin. (8) din OG nr. 137/2000R), potrivit căruia - dispozițiile ordonanței nu pot fi interpretate în sensul restrângerii dreptului la libera exprimare, a dreptului la opinie și a dreptului la informație.

25. Așadar, în baza dispozițiilor OG nr. 137/2000R, legiuitorul permite sancționarea doar a acelor comportamente publice care presupun un abuz de liberă exprimare, opinie și informare. Pentru ca acele comportamente sancționabile potrivit dispozițiilor art. 15 din OG nr. 137/2000R să fie scoase de sub protecția normei imperative a art. 2, alin. (8) din același act normativ, trebuie îndeplinită particularitatea juridică constând în intenția lezării demnității. Din conținutul dispozițiilor art. 15 din OG nr. 137/2000R rezultă înțelesul că intenția, exprimată explicit prin sintagma „are ca scop sau vizează”, reprezintă o caracteristică a textului de lege în speță.

26. În opinia mea, incidența dispozițiilor art. 15 din OG nr. 137/2000R, în sensul restrângerii dreptului la libera exprimare, a dreptului la opinie și a dreptului la informație poate fi atrasă doar sub condiția acestei particularități - intenția de a leza demnitatea personală, prin opinii. Aplicarea principiului neîngrădirii libertății de exprimare presupune protejarea doar a acelor opinii prin care nu se intenționează, direct sau indirect, lezarea demnității umane, în legătură cu anumite „criterii”.

27. Per a contrario, în măsura în care, prin intermediul opiniilor exprimate se urmărește/intenționează lezarea demnității sau crearea cadrului ostil și ofensator, acestea rămân fără protecția principiului în cauză și intră sub incidența normei generatoare de răspundere juridică contravențională (art. 15 din OG nr. 137/2000R).

28. Prin urmare, în ideea protejării dreptului la demnitate, dispozițiile art. 15 din OG nr. 137/2000R permit, adecvat regulii de interpretare și aplicare a acestei ordonanțe, instituită prin dispozițiile art. 2, alin. (8) din același act normativ, declanșarea angajării răspunderii juridice doar în raport cu acele opinii prin care se intenționează lezarea dreptului la demnitate sau crearea unei atmosfere ostile, degradante, umilitoare, în legătură cu anumite criterii.

29. Cerința intenției pentru încadrarea faptei în aria de aplicare a dispozițiilor art. 15 din OG nr. 137/2000R rezultă și din jurisprudența națională.

30. Din această perspectivă analitică se poate fixa în mod corect raportul de corespondență proporțională dintre, pe de o parte, dreptul la demnitate, concretizat în speță prin ocrotirea demnității persoanelor minoritare și, pe de altă parte, dreptul la liberă exprimare, descris prin dreptul autorului declarației reclamate de a-și exprima opinia în scopul strict de a evidenția latura negativă a activității unei camere a Parlamentului în contextul rolului de asigurare a bunei funcționări a acestei instituții.

31. Reitez că mesajul exact și corect, extras din analiza de specialitate anterior expusă, nu reflectă atât intenția autorului de a ofensa și a denigra persoanele minoritare, cetățeni români de etnie maghiară, cât voința acestuia de a sublinia activitatea camerei Parlamentului și de a se poziționa în mod legitim în sprijinul vieții statului și a societății, atât sub aspectul monitorizării și ocrotirii bunei funcționări a autorităților publice, cât și al garantării încrederii societății în sistemul legislativ național și, în genere, în „statul de drept”.

32. Utilizarea acestor formulări de către partea reclamată, cu ocazia susținerii declarației de presă în calitatea sa de șef al statului și garant al Constituției României, nu poate fi reținută ca fiind discriminatorie, întrucât aceasta nu a avut și nu poate avea ca scop restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice. În speță nu se evidențiază niciun element de fapt care ar permite, sub aspectul scopului sau efectului creat, reținerea unui comportament factual de restricție, preferință, excludere sau deosebire aplicat vreunei categorii/ grup de persoane, în raport cu persoane aflate în situații analoage, din cauza unui criteriu

determinat și care au avut drept consecință juridică afectarea unui drept prevăzut de lege în beneficiul lor.

33. Sub acest aspect, precizez că libertatea de exprimare, așa cum este consacrată prin dispozițiile art. 10 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, respectiv prin dispozițiile art. 30 din Constituția României, reprezintă unul dintre drepturile fundamentale esențiale într-o societate democratică bazată pe pluralism, toleranță și receptivitate.

34. Libertatea de exprimare subsumează inclusiv ideile și opiniile care indignează, frapază sau tulbură societatea ori o frântură a acesteia. Această componentă a libertății de exprimare are la bază principiile pluralismului, concesiivității și spiritului de receptivitate fără de care o societate democratică este văduvită de substanță. În alt mod, s-ar reține o restrângere nerezonabilă a libertății de exprimare, respectiv a dreptului persoanei de a-și exprima opiniile cu privire la anumite circumstanțe de fapt și, contextualizat unui demers jurnalistic, o privațiune a publicului de a fi informat obiectiv și de a intra în posesia ideilor și opțiunilor, cu atât mai mult a actorilor politici/factorilor decidenți.

35. În acest sens, opinez că dispozițiile art. 10 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului nu permit restrângeri ale libertății de exprimare în cazul discursului politic sau al celui care privește chestiuni de interes general, precum se prezintă indubitabil în cauză, îngrijorarea specifică rolului constituțional de „gardian” al bunei funcționări a autorităților publice.

36. Din această perspectivă, atât de analiză juridică cât și lingvistică a declarației, consider că, în speță, se răspunde regulii de corespondență proporțională impusă raportului dintre libertatea de exprimare și prezumția de nevinovăție, respectiv demnitatea persoanelor inculpate (in genere), astfel încât să nu fie atrasă incidența dispozițiilor art. 2, alin. (1) și art. 15. din OG nr. 137/2000R, sub consecința antrenării răspunderii juridice contravenționale față de autorul afirmațiilor în cauză, președintele României. Utilizarea sintagmelor ce reprezintă obiectul prezentei spețe au fost făcute în cadrul unor discursuri politice și se încadrează în limitele libertății de exprimare, neputând constitui fapte de discriminare. De altfel, lipsa caracterului discriminatoriu al unor asemenea declarații provenite de la oficialii statului (președintele României, Prim-Ministru etc.), a fost confirmată pe cale judiciară (ex. Decizia Î.C.C.J. nr. 1293/2009; Decizia Î.C.C.J. nr. 735/19.02.2015; Decizia Î.C.C.J. nr. 3086/19.11.2017 etc.).

Concluzii

37. Președintele României, în calitate de partea reclamată a emis declarațiile în cauză în contextul unei declarații publice, Președintele statului formulând o opinie cu privire la un subiect de interes național, respectiv integritatea teritorială a României. Deoarece trebuie avute în vedere stereotipurile, atât pozitive, cât și negative, atât de către societate în general cât și de către politicieni în special, rolul acestora fiind deosebit de important în formarea unei societăți care își respectă toți semenii săi, fără niciun fel de deosebire, consider că, în acest caz, într-o societate democratică nu se impune măsura limitării libertății de exprimare.

38. Intenția Președintelui nu a fost de a disemina în public informații prin care să incite publicul, prejudiciind astfel aprecieri care puteau fi făcute de autoritățile competente. Fapta sesizată nu depășește limitele libertății de exprimare, nu constituie fapte de discriminare pe criteriul de etnie, în sensul în care se impune constatarea unei contravenții și aplicarea unei sancțiuni contravenționale ca instrument juridic.

39. Atitudinea Președintelui în gestionarea unei declarații cu privire la activitatea unei camere a Parlamentului poate fi subiect de dezbatere publică, în care se exprimă puncte de vedere contrare. Reacția președintelui statului se încadrează în limitele libertății de exprimare, fiind o declarație politică, care a vizat diseminarea în public a vinovăției unei instituții publice.

40. Reiterz faptul că libertatea de exprimare constituie valoarea fundamentală a unei societăți democratice și plurale. În opinia mea, lipsa de rigoare a discursului persoanelor aflate în funcții de demnitate publică, atunci când se exprimă cu privire la importante chestiuni publice, nu poate fi corectată prin limitarea libertății de exprimare și prin aplicarea unei sancțiuni contravenționale.

41. Democrația se hrănește din libertatea de exprimare, limitele comunicării pot fi depășite, pas cu pas, prin argumentare și prin dialog. Din această perspectivă, libertatea de exprimare are un rol substanțial în rândul drepturilor fundamentale cuprinse în Constituție și constituie tulpina comună pentru exercitarea drepturilor fundamentale din sfera comunicării.

42. Pentru considerentele mai sus exprimate, având în vedere obiectivul urmărit de partea reclamată, conținutul declarației, contextul în care a avut loc declarația, conținutul declarației și rolul în societate a persoanei, autor al afirmației, apreciem că, în speța de față, fapta sesizată nu constituie discriminare potrivit prevederilor art. 2 alin. (1) și art. 15 din OG nr. 137/2000R, declarațiile în cauză nu depășesc limitele libertății de exprimare, și nu este necesară ingerința statului în dreptul la liberă exprimare a părții reclamate.

Membrii Colegiului Director prezenți la ședința de deliberări desfășurată în data de 20.05.2020 au fost: ASZTALOS CSABA FERENC – Membru, DINCĂ ILIE – Membru, GHEORGHIU LUMINIȚA – Membru, HALLER ISTVÁN – Membru, JURA CRISTIAN – Membru, LAZĂR MARIA – Membru, POPA CLAUDIA SORINA – Membru(online), SANDU VERONICA TATIANA – Membru
Prezenta hotărâre va fi comunicată în baza Ordinului Președintelui C.N.C.D. nr. 138 din 24.03.2020.

**ASZTALOS Csaba Ferenc
Membru Colegiul Director,
Președinte C.N.C.D.**

Data redactării: 28.05.2020

Redactată și motivată: ACF/AA

Notă: Hotărârile emise de Colegiul Director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării potrivit prevederilor legii și care nu sunt atacate în termenul legal, potrivit O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare și Legii 554/2004 a contenciosului administrativ, constituie de drept titlu executoriu.